

1922

БУЗУЛБАС ЭВИЛЕЛ, МӨҢГЕ НАЙЫРАЛ

1972



Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

1925 чылда үндөзүлгөнгөн

# ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1972 чыл. Декабрь 30 суббота. № 308 (9076)

Өртээ 2 көп.

## СОВЕТ УЛУСКА, СОВЕТ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАЛАР ЭВИЛЕЛИНИҢ БҮГҮ НАЦИОНАЛДАРЫНЫҢ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНГА

Эргим ада-чуртчулар, Советтер чуртунуң хамаатылары!

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясының Төп Комитеди, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели бүгү улустуң улуг байырлары — Совет Социалисттик Республикалар Эвилелиниң тургустунганының 50 чылы-биле холбаштыр ажылчын аңгыга, колхозчу тараачындарга, интеллигенцияга, Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң дайынчыларына, бүгү националдарның ажылчы чоннарына чүрөк ханызындан изиг байыр чедирип тур.

Россияның улустарын социал болгаш национал дарлалдан хостаан Улуг Октябрь, ажылчы чоннарың делегейде баштайгы хей националдыг эвилелчи күрүнесин тургузарыңа орунту ажыдып берген. Совет улустарың чаңгыс социалисттик күрүне кылдыр каттышканы революцияның улуг баштыкчызы Владимир Ильич Ленинниң ады-биле чарылбас холбаалыг.

Большевик партия Ленинниң удуртулгазы-биле пролетарияттың аңгы демиселин хазынныг өзүнуң кулданышыңыңа басындарган улустарыңның национал-хосталгалыг шимчозышкыны-биле күчүлүг чаңгыс агым кылдыр каттыштырып шыдаан.

Социалисттик революцияның күчүлүг интернационалчы армиязы болур бүгү националдарның ажылчы массалары империалисттик дарлалды болгаш капиталисттик малчүгүдөлдү узуткаары дээш, тайбың, тараа болгаш чер дээш, боттарының кижиги болур эргелери дээш чаңгыс демниг демисеип турганнар. Олар тилеп үнгенер-даа!

Нийтиледди социалисттик үндөзүңерге чаарты тургузарың болгаш революстук чаалап алышыңарны камгалаарың хандырары-биле улустарың бүгү күштерин каттыштырарың амдырал боу-ла негеп келген. 1922 чылдың декабрь 30-де Советтерниң Бирги Бүгү-эвилел съездин ССР Эвилелин тургузар дугайында Декларацияны хүлээп алган болгаш Керээни бадылаан. Ол төгүлүг болушунуң бистиң чурттуң националдарың болгаш биче-буурай улустарыңның салым-човуңга аажок улуг салдарың чедирген.

Бистер Совет Эвилелиниң бежен чылын демниг революстук демиселиң болгаш тургузучу күш-ажылдың шыгараңгай түңнели, улустарың найырдалың байырлары, пролетарың интернационализмин, Коммунисттик партияның ленинчи национал политиказының тилелгези кылдыр демдеглер турар бис.

Совет кижилерниң маадырлыг күш-ажылы-биле социалисттик нийтилед тургустунган, национал айтырың эң шын шийтирилээр хандырыңан, интернационалдыг акы-дуңмалышың өзүңү өндүр улуг бүлөзи тургустунган. Национал дарлал, самодержавиең болгаш буржуазияның өскүдүп турганы националдар аразының месилдежишкениери узут-каттыңан. Националдарың долу дең эргелиг болгаш херек кырында бир дамай болур чоруу амдыралда боттанган.

Социализм улус ажыл-агыйың хөгжүдериң күчүлүг дүргөдөкчизик болган. Чуртка муракчы үлетпүр болгаш коллективтиг улуг көдээ ажыл-агый тургустунган. Россияның улустарыңның, сырый дем каттыштырылгалыг дуздалаңгазы болгаш хамыктың мурунда ажылчын аңгызының күжөнишиңнери кыдыг-кызыгаар черлериниң чүс-чүс чылдарда хомудаашкыны эң ныска хуусааларда узуткаар арганы берген. Социалисттик нация бүрүзүңү болгаш хамыктың мурунда совет улустуң чоргаарлы, бистиң күрүнеистиң үндөзүн, өндүр улуг алдары чаңгыс аай, нийти план өзүгээр башкартынып турар экономика бооп турар.

Социализм миллион-миллион ажыл-ишчилерниң узган-медерел өздүлгөзүң эң калбак аргазын ажыдып берген. Езулук культура революциязың боттандырган. Күш-ажылдың кижилериң чаа, социалисттик культураның идепкейлиг тургузукчулары болу берген. Бүгү республикаларга эртемниң депшилягези, литератураның биле уран чүүлүнүң чеченелишиңни акы-дуңма улустарыңның культураларыңның идепкейлиг дем каттыштырылгалың болгаш бот-боттарың байытканыңның ачызында дүргөдөтүңгөн.

Социализмден чурттуң аңгылары биле социал бөлүктөрүң, нациялары биле улус чоннарың аразыңга эш хуузуң-кады ажылдажылганың харылзаалары төрүттүңгөн. Аңаа өлгөзүшкү кижилерниң төгүлүг чаа нийтилошкү—совет

улус тургустунган. Националдар аразының харылзааларының хоойлузу, бистиң хөгжүдөвистиң шимчедикчи күжү — улустарың өндүр улуг найырдалы, ынчаарга совет кижиниң үзел-бадалыңың эң чугула мөзүзү—социалисттик патриотизм биле пролетарың интернационализмин тудуш холбаштыр дүүштүргени болу берген. Чуртка коммунисттик идеалдар дээш сорук кирген демиселчилерниң, бузуурелдиг интернационалчыларның салгалы өскөн.

Улустарың найырдалың совет кижилер ленинчи деп чоргааралдыг адап турар болгай. Ол найырдал баштайгы беш чылдар планнарының чылдарында бистиң күштеривисти он катап улгаттырган. Ада-чурттуң Улуг дайыныңа бистиң тилээривисти хандырган эң чугула чүүлдерниң бирээзи болган. Хей националдыг совет улустуң чаңгыс эпиг сырый каттыжышыңы сайзыраңгай социалисттик нийтиледди тургузарыңа шыгараңгай рольдуг болган. Экономика, социал болгаш культура депшильгезиң эң улуг планнарын херек кырыңга боттанар аргалыг болдуруң, өндүр улуг күш өл болган.

ССР Эвилелиниң бежен чылы — төгүлүг хөгжүдөвистиң болушуннарыңа эң улуг салдарың чедирип турар делегейниң күчүлүг күрүнесиниң юбилейи-дир. Нацияларың чечектелиринге болгаш чоңшулажырыңа, нациялар аразыңга найырдалдыг харылзааларың хөгжүдериңге социалисттик тургузуг кандыг таарымчалыг байдалдарың тургузарың күрүнесин дуржулгазы делегейниң бүгү улустарыңга көргүскөн.

Амгы үеде совет улус-биле кады социалисттик дем каттыштырылгалыңың чурттааы чаа амдыралды туруп тургузар орун-биле чоруп турар. Оларның кады ажылдажылгалың бүгү хемчег-биле калбартыры болгаш ханыладыры, социалисттик экономиктиг таарымчалыг хөгжүдери, делегей аразыңга хөгжүдөвистиң чаңгыс аай чоруу социализмин болгаш тайбыңың турмуңуң быжыгларыңга бараан болур.

Совет Эвилели социализмин эңи-дуңма чурттары-биле кады бодунуң интернационалчы хүлээлгезин күүседип, национал хамаарышпас чорук, тайбың болгаш социал депшильгез дээш, империализмге удуз демисеип турарларның талазыңга кезээде туржуп келген болгаш туржуп-даа турар.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязың төлөвилээш, боттандырып турар, даштыңы-политиктиг угланышыңың — пролетарың интернационализмин, улустарың дең эргезиниң, аңгы-аңгы нийтилед тургузуг күрүнесиниң тайбың догунаарының ленинчи идеяларың боттанышыңың өл. Ол болза тодаргай, принципалдыг политика болгай, ону бүгү депшильгелиг күштер деткип турар. Ол политика ажылчы чоннарың эң калбак массаларыңга чок болгаш билдингир. Оң чарлаан эчиг сорулгалары-биле болгаш амтыткан перспективалары-биле боттарыңың ынаныштарын, күзел-бадалдарың планетаның бүгү улустарың холбал турар. Совет Эвилели делегей байдалын мадык чаагай болдурурыңче, бүгү-ниги тайбыңы болгаш улустарың айыыл чок чорууң быжыгларыңче уланган шугумун мөң соңгаар-даа чайгылыш чок чорудар.

Эштер!

Төрзөн чуртувустуң карак четпес делгемнеринде күжөнишиңниң тургузучу ажыл-иш хайнып турар. Бүгү националдарың кижилери СЭКП-ниң XXIV съездиниң төгүлүг шийтирилдин амдыралга боттандырып турар. Улус планнарың чедийшиңниң кууседери дээш могай чок демисел чорудар, бүгү улустуң социалисттик чарыкыңың идепкейлиг чарыкчилериниң хөгжүдериң туржур — патриотчу хүлээлгезиң. Чаа, 1973 чыл ажыл-агый болгаш культура чурттарыңга (Улаңчызы 2-ги чылда).

*„Бистер нацияларның эки тура эвилелин, бир нацияның өскөзүн мөлчүп күчүлээрин болдурбас, ындыг эвилелди эң долу идегелге, акы-дуңма өзүңүң чаңгыс эвин тодаргайы-биле медереп билеринге, долuzu-биле эки тура чөпшээржиш-кинге үндөзилеттинген ындыг эвилелди күзеп турар бис“.*

В. И. ЛЕНИН.

(«Украинаның ажылчыларыңга болгаш тараачыныңарыңга чагаадан»).

## Тыва Автономнуг Совет Социалисттик Республиканы Улустарың Найырдалы орден-биле шаннаар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Чарлыгы

Совет улустарың акы-дуңма найырдалың болгаш кады ажылдажылгалың быжыгларыңга Тыва АССР-ниң ажылчы чоннарыңың улуг ачы-хавыяалары, экономиктиг, социал-политиктиг болгаш культура тургузуушкунуңга улуг чедийшиңнери дээш база Совет Социалисттик Республикалар Эвилелиниң 50 чылын демдеглээр-биле Тыва Автономнуг Совет Социалисттик Республиканы УЛУСТАРНЫҢ НАЙЫРАЛЫ орден-биле шаннаар.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Даргазы Н. ПОДГОРНЫЙ  
ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,  
1972 чылдың декабрь 30



